

**Regionální stálá konference pro území Jihomoravského kraje
Pracovní skupina pro životní prostředí**

**Zápis ze 4. jednání pracovní skupiny pro životní prostředí – problematika čistoty
ovzduší**

Termín jednání: 13. června 2016

Místo jednání: Krajský úřad Jihomoravského kraje, místnost č. 037

Účastníci jednání: viz prezenční listina

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

Program jednání:

1. Zahájení,
2. vývoj kvality ovzduší v Jihomoravském kraji (Mgr. Robert Skeřil, Ph.D, ČHMÚ Brno),
3. emisní bilance zdrojů (Mgr. Robert Skeřil, Ph.D, ČHMÚ Brno),
4. lokální topeniště – vyhodnocení kotlíkových dotací v JMK a legislativní opatření v následujících letech (Ing. Tomáš Helán, KrÚ JMK, OŽP),
5. doprava jako dominantní zdroj znečištění ovzduší - opatření na snižování emisí z dopravy v podmínkách JMK a Brna, opatření ke zlepšení kvality ovzduší - snížení vlivu silniční dopravy na úroveň znečištění ovzduší (Ing. Jiří Jedlička, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.),
6. větrná eroze jako zdroj znečištění ovzduší (RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., ČHMÚ Brno),
7. střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšování kvality ovzduší v ČR - Programy zlepšování kvality ovzduší (Mgr. Jakub Bucek, Bucek, s.r.o.),
8. různé,
9. diskuse a závěr.

1. Zahájení

Ing. František Havíř, garant pracovní skupiny, přivítal všechny přítomné a představil program. Jednání bylo zahájeno ve 13.00 hodin.

- V reakci na předešlé jednání PS ŽP zorganizovalo OŽP setkání k problematice čistoty vod. Cílem tohoto jednání bylo najít řešení snížení objemu fosforu ve vodním díle Vranov - jako nejefektivnější řešení se zatím jeví biologické odbourávání.

2., 3. Vývoj kvality ovzduší v Jihomoravském kraji, Emisní bilance zdrojů Mgr. Robert Skeřil, Ph.D.

- SO₂ - dlouhodobě koncentrace klesají
- NO₂ - Za 15 let se koncentrace skoro nemění, jsou ustálené
- suspendované částice:
 - o v současné době nejčastější překročení limitů
 - o pokud je částice < 10 μm, lidské tělo si s nimi již neporadí (větší částice vykašleme)
 - o významným zdrojem v rámci ČR jsou lokální topeniště, v rámci Brna pak doprava
 - o velká koncentrace především na severní Moravě směrem k polským hranicím
- aktualizované informace o kvalitě ovzduší lze získat na stránce www.chmi.cz /ovzduší, dále na FB
- podrobné informace jsou uvedeny v příloze č. 1

Diskuze:

- Průmyslové zóny jsou z hlediska znečištění ovzduší dobře hlídány, mnohem větším problémem jsou lokální topeniště zejména v malých obcích

4. Lokální topeniště – vyhodnocení kotlíkových dotací v JMK a legislativní opatření v následujících letech, Ing. Tomáš Helán

- lokální topeniště významným jsou zdrojem znečištění z následujících příčin:

Regionální stálá konference pro území Jihomoravského kraje
Pracovní skupina pro životní prostředí

- nízké komíny vypouští emise do dýchací zóny
- nedokonalé spalování
- překročení limitů během topné sezóny - kombinace intenzivního topení a špatných rozptylových podmínek
- vytápění domácností - analýza stavu v JMK: velký počet domácností využívá kamna, dále kotle
- kotlíky jsou zastaralé a do roku 2022 je nutná výměna (od roku 2022 zákaz používání kotlů 1. a 2. emisní třídy)
- kotlíkové dotace:
 - efektivní nástroj pro eliminaci znečištění (nejnižší investiční náklady, nutné pro snížení emisí 1 t TZL)
 - alokace pro JMK relativně malá, do další výzvy bychom měli usilovat o navýšení
 - v současné chvíli by nemělo být možné legálně koupit kotle 1. a 2. emisní třídy
 - od 01.01.2017 povinnost na vyžádání ORP předložit revizi kotle (ORP budou vědět, kdo topí jakým typem kotle)
- podrobné informace jsou uvedeny v příloze č. 2

Diskuze:

- Problémem do budoucna jsou tzv. turbo kotle - v současné chvíli má veřejná správa moc omezit jejich využívání - podléhají stavebnímu povolení. Řada domácností si kotle pořizuje ve vícepatrových budovách, emisemi trpí nájemníci vyšších pater.
- problematika „mrtvých přípojek“ občané ve snaze uspořit přípojku nevyužijí a využívají jiné druhy topení než plynem

5. Doprava jako dominantní zdroj znečištění ovzduší - opatření na snižování emisí z dopravy v podmínkách JMK a Brna, opatření ke zlepšení kvality ovzduší - snížení vlivu silniční dopravy na úroveň znečištění ovzduší, Ing. Jiří Jedlička

- doprava je významným zdrojem znečištění
- problém nutno řešit jak z úrovně města, tak i kraje
- v JMK došlo v posledním roce k navýšení km dálnic (o 30 km), je to ale důsledek změny označení silničních cest v důsledku změny legislativy
- mezi lety 2012 - 2014 došlo k navýšení IAD na úkor VHD, a to přes značné investice do VHD
 - dříve existovalo více přestupních uzlů - snazší a rychlejší doprava do všech částí Brna a okolí, nyní jeden hlavní uzel, odkud je nutné cestovat déle. IAD je proto pohodlnější a časově méně náročnou alternativou.
 - je třeba lépe zohlednit potřeby obyvatel a přizpůsobit VHD např. pracovní době
- výpočet emisí: fyzické a chemické vlastnosti používaných pohonných hmot v jednotlivých státech jsou různé, EU se snaží o standardizaci
- Programy ke zlepšení kvality ovzduší (PZKO) -
 - byl zpracován Národní plán pro zlepšení kvality ovzduší
 - nejúspěšnějším opatřením je češtění komunikací, výsadba izolační zeleně, rozvoj IDS, obnova vozového parku
- podrobné informace jsou uvedeny v příloze č. 3

Regionální stálá konference pro území Jihomoravského kraje
Pracovní skupina pro životní prostředí

Diskuze:

- Chybí oficiální data pro bilanci posypového materiálu. SÚS nevykazuje, kolik materiálu využila. Pro JMK se ročně použije 50 000 t posypového materiálu, pouze 20 000 - 25 000 t je posbíráno, zbytek zůstává na silnici (nejsou započítány dálnice a silnice I. třídy).
- udržování čistoty silnic má pozitivní vliv na znečištění ovzduší

6. Větrná eroze jako zdroj znečištění ovzduší, RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc.

- detekce znečištění - ČHMÚ bude mít brzy k dispozici data umožňující identifikovat původ znečištění,
- vyšší znečištění ovzduší má spojitost s měnící se skladbou srážek. V dlouhém období se nemění, ale mění se v rámci roku: málo sněhu v zimě, sušší jara a delší sušší období během léta kompenzováno častějšími bouřkami,
- prach přenášen především ze suchých pozemků - lze omezit používáním technologií s ohledem na tuto problematiku (pokud se půda po sklizni neobdělá, může být rozehřáta až na 50° C, přenos je pak o to lehčí),
- statistické zkresení: pokud jsou uváděny celorepublikové průměry, situace se zdá být vyvážená, ale výsledek nereflektuje to, že v jednom regionu je extrémní sucho a v jiném lokální povodně,
- ŘEŠENÍ: větrolamy, liniová zeleň, porosty - to vše jsou opatření omezující větrnou erozi,
- podrobné informace jsou uvedeny v příloze č. 4.

Diskuze:

- Je potřeba provést další měření? Každé další měření prokazuje závažnost situace a slouží jako důkaz toho, že je potřeba situaci řešit. Na druhou stranu je potřeba přikročit k realizaci konkrétních opatření.

7. Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšování kvality ovzduší v ČR - Programy zlepšování kvality ovzduší, Mgr. Jakub Bucek

Stacionární zdroje znečištění ovzduší:

- recyklační linky
 - o základem je dostatek vody, mělo by být definováno, co se následně stane s použitou vodou, a kontrolováno, jaká byla její spotřeba
 - o potřeba uvést všechna opatření v provozním řádu
- kamenolomy
 - o pro zlepšení kvality ovzduší je efektivní investovat do obnovy zařízení
 - o potřeba skrápět i při dešti - u stavebních sutích je déšť postačující, ale u kamenů nikoliv
- pískovny
 - o ideálním řešením je písek odvézt ještě mokrá
 - o důležitá je rekultivace lomu nebo pískovny
- betonárny
 - o důležité je provádění čištění a skrápění vnitroareálových komunikací a veškerých manipulačních ploch
- slévárny
 - o obnovou pecí je možné snížení a 10 % předchozího znečištění, efektivní je investovat do obnovy zařízení
- podrobné informace jsou uvedeny v příloze č. 5

**Regionální stálá konference pro území Jihomoravského kraje
Pracovní skupina pro životní prostředí**

Diskuze:

- jedná se o téma, které kraj může ovlivnit, ovšem je třeba najít správnou míru regulace, aby nedošlo k odrazení podnikatelů

8. Různé

Termín následujícího jednání PS ŽP byl stanoven na pondělí 05.09.2016. Jednání bude zaměřeno na lokální topeniště, jakožto významného znečišťovatele ovzduší a na kotlíkové dotace.

9. Diskuze a závěr

Jednání bylo ukončeno v 16:00 hodin.

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Prezentace - Kvalita ovzduší
- Příloha č. 2: Prezentace - Lokální topeniště
- Příloha č. 3: Prezentace - CDV_emise_doprava
- Příloha č. 4: Prezentace - Větrná eroze
- Příloha č. 5: Prezentace - Programy zlepšování kvality ovzduší

Zapsala: Ing. Barbora Janečková

Schválil: Ing. František Havíř, garant pracovní skupiny

